

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра методики музичного виховання та диригування

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕШАНО**

Освітня програма – Середня освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність – 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від “31” 08 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальні відомості	
Назва дисципліни	Загальне фортепіано
Викладач	Новосядла І.С.
Контактний телефон викладача	0672593215
Е-mail викладача	iryna.novosiadla@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очна, заочна форма
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	-
Консультації	2 години
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Загальне фортепіано» забезпечує процес фахової освіти бакалаврів, формує всебічний розвиток особистісних і професійних якостей майбутнього спеціаліста як необхідну умову подальшої успішної самореалізації. Курс навчальної дисципліни «Загальне фортепіано» входить у перелік нормативних музичних дисциплін виконавського циклу вищих музичних навчальних закладів, які готують спеціалістів кваліфікації «вчитель музичного мистецтва», «музичний керівник дошкільного закладу», «викладач початкових спеціалізованих навчальних мистецьких закладів (за видами)».</p> <p>Концепція університетського навчального курсу загального фортепіано забезпечує практичну реалізацію принципів розвивального навчання, що полягають у розвитку практичних навичок майбутніх фахівців. Перспективи розвивального навчання в класі загального фортепіано пов'язані з необмеженими пізнавальними ресурсами інструмента, його універсальними виражально-технічними можливостями, які дозволяють відтворювати музику різних видів, жанрів та стилів: оперно-симфонічну, камерно-інструментальну, вокально-хорову тощо. Широкі розвивальні можливості забезпечує фортепіанний педагогічний репертуар, що репрезентує багатотисячолітню історію музичної культури.</p> <p>Програма курсу унаочнює основні дидактичні принципи розвивального навчання, що полягають у збільшенні репертуарного об'єму учбового музичного матеріалу та прискоренні темпів його самостійного проходження. Орієнтацію курсу «Загальне фортепіано» на інтенсивний розвиток навиків самостійної роботи студентів забезпечують відповідні методики розвитку піаністичних навиків читання нотного тексту, ескізного програвання, самостійного розбору та виконавської інтерпретації музичних творів.</p> <p>Предметом вивчення навчальної дисципліни є практичне оволодіння навиками фортепіанної гри на матеріалі музичних творів різних історичних епох, національних шкіл, жанрів і стилів; освоєння методів організації поетапної роботи з музичним текстом, раціональних прийомів читання музики з нот та ескізного програвання творів, навиків фортепіанного акомпанування.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою викладання навчальної дисципліни «Загальне фортепіано» є комплексний розвиток загальних та музичних здібностей студентів на основі практичного оволодіння навиками гри на фортепіано в процесі вивчення та виконавської інтерпретації творів української й світової фортепіанної літератури, підвищення загальної музично-виконавської культури майбутніх професійних виконавців і педагогів відповідно до реалізації навчальних</p>	

завдань предметів фахового спрямування.

Успішність опанування студентами змісту курсу залежить від результативності розв'язання таких **завдань**:

- формування умінь самоорганізації творчого потенціалу відповідно до потреб професійної реальності і культурних вимог її вдосконалення на основі використання широких розвивальних можливостей фортепіано;
- формування музично-педагогічного професіоналізму педагога-музиканта, музиканта-виконавця через реалізацію пізнавальних ресурсів фортепіано як універсального інструмента вивчення музики різних історичних епох, національних шкіл, жанрів та стилів;
- формування соціально-професійних і міжпредметних компетенцій, орієнтація на міждисциплінарні зв'язки зі спеціальними предметами фахового спрямування;
- формування професійного менталітету науково-педагогічного працівника музично-педагогічної і мистецької галузей;
- розвиток здатності до інтелектуальної автономності.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетентності, якими повинен оволодіти студент у результаті освоєння дисципліни.

Загальні:

- здатність до постійної та систематичної роботи, спрямованої на вдосконалення професійної музично-педагогічної майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у професійній музично-педагогічній сфері; до розуміння еволюції культури та музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку країни;
- здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету музичне мистецтво, структурування навчального матеріалу;
- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

Фахові:

- уміння виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва;
- здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, співу, диригування музичними та хореографічними шкільними колективами, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію)
- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень;

Результати навчання :

- вмiги застосовувати фахові знання та практичні навички у педагогічній, музикознавчій роботі;
- вмiги аранжувати вокально-інструментальні твори для будь-якого складу хору; створювати обробки народних пісень для будь-якого складу хору способом гармонізації; виконувати хорові твори на інструменті;
- володіння теоретичними та практичними основами інструментування, аранжування музики та композиції, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних вікових груп

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу для **очної** форми навчання

Вид заняття

Загальна кількість годин – 180 год.

індивідуальні		60 академічних годин			
самостійна робота		120 академічних годин			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
V - VI	014 «Середня освіта (Музичне мистецтво)»	III		Нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Основи раціональної техніки гри на фортепіано та читання музики з нот.					
Тема 1. Освоєння простих формул п'ятипальцевої техніки на матеріалі етюдів.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		1-2 тижень 1-го семестру
2. Виховання метро-ритмічної дисципліни в процесі освоєння інструктивного матеріалу.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		3-4 тижень 1-го семестру
Тема 3. Методи розвитку почуття темпо-ритму та відповідних форм самоконтролю: «голосового», використання ритмосхем, диригування тощо.	індивід. самост.	нотна	індивід. 2 самост. 4		5 тижень 1-го семестру
Тема 4. Раціональна техніка швидкого читання нотного тексту.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 10	50	6-7 тижень 1-го семестру (КЗ)*
Змістовий модуль 2. Організація роботи над музичним твором відповідно до його поетапного вивчення.					
Тема 5. Етапи роботи над поліфонією: гра по голосах, підбір аплікатури, освоєння поліфонічної фактури, розподіл уваги, вокалізація окремих голосів тощо.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 10		8-9 тижень 1-го семестру
Тема 6. Комплексний розвиток музичного слуху в роботі над	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 10	1 бал	10-11 тижень 1-го семестру

* КЗ – контрольне заняття

поліфонією.					
Тема 7. Комплекс піаністичних засобів виразності (динаміка, штрихи, артикуляція, педаль тощо) у передачі контрастних образів фортепіанних мініатюр.	індивід. самост.	нотна	індивід. 8 самост. 10	2 бали	12-15 тиждень 1-го семестру (СК*)
<i>Змістовий модуль 3. Основи фортепіанного акомпанементу.</i>					
Тема 8. Освоєння елементарних навиків акомпанементу. Методи спрощення фактури та підбору супроводу до сольних партій.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 6		1-2 тиждень 2-го семестру
Тема 9. Розвиток піаністичної техніки акомпанементу на матеріалі вокальних та інструментальних творів шкільного репертуару.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		3-4 тиждень 2-го семестру (СК)
Тема 10. Техніка акомпанементу та навик ескізного програвання твору на матеріалі вокальних та інструментальних творів українських композиторів.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		5-6 тиждень 2-го семестру
Тема 11. Основні прийоми підбору супроводу до голосу та інструментальних сольних партій на матеріалі українського музичного фольклору	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		7-8 тиждень 2-го семестру (КЗ)
<i>Змістовий модуль 4. Виконавська інтерпретація творів різних жанрів і стилів</i>					
Тема 12. Розбір-вивчення твору великої форми: тематичний та гармонічний аналіз матеріалу. Проблема темпо-ритму у класичній сонаті та варіаціях.	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		9-10 тиждень 2-го семестру
Тема 13. Метод комплексного	індивід. самост.	нотна	індивід. 4 самост. 8		11-12 тиждень 2-го семестру

* СК – самостійний контроль

виконавського аналізу твору. Втілення образно-динамічних контрастів при виконанні сонат і варіацій.					
Тема 14. Розвиток образно-слухових уявлень у роботі над п'єсами різних жанрів.	індивід. самот.	нотна	індивід. 4 самот. 8		13-14 тиждень 2-го семестру
Тема 15. Робота над педалізацією: функції прямої та запізнюючої педалі у творах різних жанрів.	індивід. самот.	нотна	індивід. 2 самот. 6		15 тиждень 2-го семестру

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>Поточний контроль <i>самотійної роботи</i> проводиться викладачами безпосередньо на індивідуальних заняттях усіх видів. На контрольному занятті оцінюються практичні уміння і навички студента, отримані упродовж змістового модуля.</p> <p>Форма контролю: екзамен (в кінці V-го семестру), залік (в кінці VI-го семестру).</p> <p>На <i>екзамені</i> студент повинен виконати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 етюдів на різні види техніки; - поліфонічний твір. <p>На <i>заліку</i> студент повинен виконати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 різножанрові твори; - підібрати акомпанемент до української народної пісні. <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за стобальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Максимальна кількість балів, яку отримують студенти – 100, з яких 50 – це найвищий бал за залік, екзамен, а інші 50 балів розподіляються на поточні контрольні заходи.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здача всіх проміжних етапів контролю

7. Політика курсу

Орієнтація завдань курсу на формування умінь самоорганізації творчого потенціалу студентів визначає педагогічно керовану стратегію освоєння ними конкретного алгоритму самотійної роботи в процесі індивідуальної музично-виконавської діяльності. Для розвитку рефлексивних умінь студентів, забезпечення повноти та об'єктивності аналітичного осмислення власних виконавських дій та результатів творчої діяльності читання, ескізного програвання, розбору та інтерпретації музичних творів пропонуються відповідні анкети для самоаналізу та самооцінки як практичне керівництво щодо самотійної роботи.

Важливим завданням політики курсу «Загальне фортепіано» є реалізація методичного інструментарію стимулювання позитивної мотивації майбутніх музикантів-фахівців до вдосконалення індивідуальної майстерності у різних напрямках музичного виконавства, активізації їх творчої ініціативи, готовності до успішної самореалізації у подальшому професійно-особистісному кар'єрному зростанні.

Очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення. Це визначено у Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/11/code_of_honor-2.doc) та Положенні про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» - <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>¹.

8. Рекомендована література

1. Барвінський В. Прелюді для фортепіано. Київ : Музична Україна, 1964. 28 с.
2. Бах И. С. 12 маленьких прелюдий / под редакцией Н. Н. Кувшинникова. 60 с. URL: <http://www.piano.ru/scores/bach/bach-mpf.pdf>
3. Бах И. С. Шесть маленьких прелюдий. URL: <https://notkinastya.ru/bah-i-s-noty/>
4. Безкоровайний В. При ялинці: збірка колядок. Львів, 2006. 15 с.
5. Білаш О. Тетянчин альбом: фортепіанні п'єси для дітей. Київ : Музична Україна, 2002. 40с.
6. Бобалік Я. Музичне сузір'я. Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2008. 56 с.
7. Бобалік Я. Музичний дивосвіт. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. 62 с.
8. Булка Ю. Нестор Нижанківський. Київ : Музична Україна, 1972. 29 с.
9. Вибрані сонатини зарубіжних композиторів для фортепіано. Київ : Мистецтво, 1966. 84 с.
10. Воробкевич Т. П. Методика викладання гри на фортепіано. Львів : ЛДМА, 2001. 244 с.
11. Гайдн Й. 12 маленьких пьес для фортепиано.
12. Гами, тризвуки, арпеджіо / упор. І. М. Рябов. Київ : Музична Україна, 1977. 80 с.
13. Герасименко О. Осінні акварелі. Прелюді для фортепіано. Львів : ТеРус, 2006. 12 с.
14. Гнесина Е. Фортепианная азбука. М. : Сов.композитор, 1979. 27 с.
15. Григ Э. Лирические пьесы, соч. 12, 38, 43 для фортепиано. Москва: Музыка, 1985. 48 с.
16. Гундер Л. В. Особливості виконавської інтерпретації фортепіанних мініатюр С. Людкевича : методичні рекомендації. Івано-Франківськ, 2009. 40 с.
17. Йовенко З.Н. Общее фортепиано: вопросы методики. Київ : Муз. Україна, 1989. 99 с.
18. Карнаухова Т.И. Развитие навыков подбора по слуху и транспонирования / Инструментальная подготовка учителя музыки. Москва : Изд-во МГПИ, 1986. С.111 – 117.
19. Катрич О. Стиль музиканта-виконавця (Теоретичні та естетичні аспекти). Київ, 2000. 99 с.
20. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах : навч. посібник. Київ : Освіта України, 2009. 416 с.
21. Кашкадамова Н. Про інтерпретацію фортепіанних творів В. Барвінського // В. Барвінський і українська музична культура. Статті та матеріали / ред.-упор. О. Смоляк. Тернопіль, 1998. С. 25–30.
22. Клементі М. Сонатини для фортепіано. Тв. 36. Київ : Музична Україна, 1993. 23 с.
23. Клименко Ж.А. Работа над основными навичками ансамблевого виконання. Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2006. 16 с.
24. Косенко В. 24 дитячі п'єси для фортепіано. Київ : Музична Україна, 1994. 62 с.
25. Лагодюк Н. Веселий джаз. Київ : Мелосвіт, 2009. 15 с.
26. Лагодюк Н. Школа джазового виконавства для фортепіано: підручник. Київ : ДМЦНЗКМ, 2002. 204 с.
27. Лизогуб О. П'єси для фортепіано. Київ : Музична Україна, 1989. 48 с.

¹ Обидва документи знаходяться на сайті ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

28. Люблинский А.П. Теория и практика аккомпанемента: методологические основы. Ленинград : Музыка, 1972. 80 с.
29. Маник В. Музичні замальовки: збірка фортепіанних п'єс для дітей: навчальний посібник / [ред.-упоряд. І. Новосядла]. Івано-Франківськ : Видавець Третяк І. Я., 2007. 52 с.
30. Марія Крушельницька. Спогади. Статті. Матеріали / упор. Т. Воробкевич, Н. Кашкадамова. Львів : СПОЛОМ, 2004. 208 с.
31. Милич Б. Фортепиано. Москва : «Кифара», 2006. 123 с.
32. Некрасов Ю. Комплексне навчання піаністів в музичному вузі: принципи та їх реалізація. *Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ ім. П.І.Чайковського*. Київ, 2003. Кн. 9. Вип. 26. С. 308–321.
33. Новосядла І. Використання творів сучасних українських композиторів для дітей та юнацтва у фортепіанній підготовці майбутніх музикантів-педагогів. *Молодь і ринок №5 (184)*. Дрогобич, 2020. С. 88–100.
34. Новосядла І.С. Історія становлення українського фортепіанного педагогічного репертуару : навч.-метод. посібник Івано-Франківськ : підприємець Майданчук І.І., 2016. 96с.
35. Опарик Л.М. Загальне фортепіано : хрестоматія. Івано-Франківськ, 2018. 118 с. URL: <http://lib.ru.if.ua/elibrary-res.php?a=хрестоматія&nom=2>
36. Опарик Л.М. Самостійна робота студента в класі загального фортепіано : методичні рекомендації для студентів напряму підготовки 025 «Музичне мистецтво». Івано-Франківськ : Голіней О. М., 2017. 48 с.
37. Острова С. Нотний альбом в стилі популярної музики, або Музика для душі : 11 п'єс з «Дитячого альбому». Київ : Софія, 2011. 56 с.
38. Подвала В. Створюймо музику! Київ : Музична Україна, 1990. 188 с.
39. Пісні для учнів 3-4 кл. загальноосвітньої школи. / упор. Л. Греков. Київ: Музична Україна, 1987 р.
40. Пісні для учнів 3-4 кл. загальноосвітньої школи. / упор. Л. Греков. Київ: Музична Україна, 1987 р.
41. Пісні з дитячих кінофільмів. Для дітей молодшого і середнього віку. Київ: Музична Україна, 1980 р.
42. Працюк Л. Фортепіанні твори (друга редакція). Нова Каховка : Прогрес, 2004. 38с.
43. Ревенко Н. Клавірні твори Й.С. Баха в інструментальній підготовці майбутніх вчителів музичного мистецтва. Проблеми підготовки сучасного вчителя. №18. 2018. С. 59-68. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2307-4914/article/viewFile/162371/161344>
44. Сасько Г. Мозаїка : цикл п'єс для фортепіано. Київ : Гроно, 2002. 38 с.
45. Сборник фортепианных пьес, этюдов и ансамблей. Ч. 1. Л. : Музыка, 1984. 129 с.
46. Сборник фортепианных пьес, этюдов и ансамблей. Ч. 2. Л. : Музыка, 1983. 135 с.
47. Сиротина Т. Подбираем аккомпанемент. I-IV ДМШ. Вып. 1. М. : Музыка, 1984. 78 с.
48. Соневицький І. Пори року: п'єси для фортепіано. Львів, 1999. 68 с.
49. Степаненко М. Дитячий альбом для фортепіано. Київ : Музична Україна, 2004. 58 с.
50. Таран І. Поліритмія як проблема фортепіанного виконавства. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Івано-Франківськ, 2008. Випуск 12–13. С. 184–187.
51. Українські народні пісні в обробці С. Людкевича. Київ: Муз. Україна, 1980.
52. Українська фортепіанна музика XIX століття / упор. Г. В. Курковський. Київ : Музична Україна, 1974. 71 с.
53. Фільц Б. Любимо землю свою: зб. пісень для дітей. Київ: Муз. Україна, 1977.
54. Фільц Б. М. Фортепіанні твори для дітей. Дрогобич : Посвіт, 2011. 26 с.
55. Фоменко М. Моя веселка: п'ять легких п'єс для фортепіано на українські теми. Львів, 2006. 6 с.
56. Фортепіанні твори українських композиторів для молоді: Зібрала Таїса Богданська. Частина друга. Тернопіль : АСТОН, 2000. 84 с.

57. Хрестоматія для фортепіано. 4 кл. ДМШ. М. : Музыка, 1983. 79 с.
58. Хрестоматія для фортепіано. Произведения крупной формы. Вып. 1. М. : Музыка, 1991. 63 с.
59. Хрестоматія для фортепіано. Пьесы. Вып. 2. М. : Музыка, 1989. 64 с.
60. Чайковський П. Дитячий альбом. Київ : Музична Україна, 1995, 2014. 40 с.
61. Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Ред. Г. Гермера. Ч. 1 (50 маленьких етюдів : ор. 261, 821, 599, 139). Київ, 2005. 105 с.
62. Черні К. Школа вправності для фортепіано. Тв. 299. Київ : Музична Україна, 1973. 103 с.
63. Шедевры фортепианной музыки. М. : Из-во В. Катанского, 2002. 72 с.
64. Шиптур Б. Дитяча музика для фортепіано. Івано-Франківськ, 1989. 24 с.
65. Школа игры на фортепиано. Под ред. А. Николаева. М. : «Скорина», 1994. 192 с.
66. Шукайло Л. Альбом фортепіанної музики. Київ : Мелосвіт, 2005. 36 с.

Викладач _____ /Новосядла І.С. /